Gemeente Heerde

cittaslow

Raadsvoorstel

Raadsvergadering 12 april 2021 **Commissie Samenleving** 30 maart 2021	**Afdeling en opsteller** SMV/J. van der Beek-van Weeghel/0578-699494/j.vander.beek@heerde.nl **Portefeuille** S. Nienhuis **Programma** Onderwijs **Opnemen in Bestuursagenda** nee

Agendapunt	**Onderwerp**
6.	Vaststellen Integraal Huisvestingsplan 2021-2036

De raad besluit om:

1. het Integraal Huisvestingsplan 2021-2036 vast te stellen;
2. ons college opdracht te geven de in het plan genoemde voorzieningen in samenwerking met de betrokken schoolbesturen in businesscase uit te werken en die uitwerking per geval voor te leggen aan uw raad.

Inleiding

Bij besluit van 16 december 2019 heeft u een krediet beschikbaar gesteld voor de projectbegeleiding van het opstellen van een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Hiermee wordt het IHP van 2016 geactualiseerd. Met dat besluit heeft u ook de uitgangspunten bepaald die ten grondslag moesten liggen aan het geactualiseerde IHP. Met deze vastgestelde uitgangspunten voor het IHP wordt geanticipeerd op de in ontwikkeling zijnde wetswijziging (verwachting eind 2021).
Het doel van deze wetswijziging is de verdeling van de verantwoordelijkheid tussen gemeenten en schoolbesturen te verhelderen en de samenwerking te verbeteren:

- De nieuwe wetgeving verplicht gemeenten om in overleg met de schoolbesturen een IHP op te stellen met een scope van tenminste 16 jaar.
- In de nieuwe wet wordt ook renovatie als huisvestingsvoorziening opgenomen. Het uitgangspunt is dat renovatie wordt beschouwd als volwaardig alternatief voor nieuwbouw, dat ingezet kan worden als mogelijke maatregel om de levensduur van een schoolgebouw met ten minste 25 jaar te verlengen.
- Tenslotte worden in de wet de investeringsmogelijkheden voor schoolbesturen (PO) versoepeld, zodat gemeente en schoolbesturen samen kunnen en mogen investeren in de kwaliteit van onderwijshuisvesting. De schoolbesturen blijven verantwoordelijk voor het Meerjarenonderhoudsplan. De gemeente is verantwoordelijk voor het IHP.

Het college heeft op basis van uw besluit opdracht verstrekt aan een onafhankelijk adviseur, ICSadviseurs, om vanuit de daarin vastgestelde uitgangspunten een IHP op te stellen.

In een aantal plezierige en constructieve overleggen met de schoolbesturen van het primair, voortgezet en voortgezet speciaal onderwijs is, onder begeleiding van ICSadviseurs en in afstemming met ons college, bijgaand Integraal Huisvestingsplan 2021-2036 tot stand gekomen.

Beoogd effect
Een vastgesteld onderwijshuisvestingsplan, dat voldoet aan de in ontwikkeling zijnde wetswijziging, waarin de benodigde maatregelen voor een planmatige, duurzame en toekomstgerichte aanpak voor onderwijshuisvestingsvoorzieningen voor de jaren 2021-2036 binnen de gemeente Heerde in kaart zijn gebracht èn dat als basis dient voor de lopende en toekomstige onderwijshuisvestingsopgaven.

Bevoegdheid / Juridisch kader
Wet op het primair onderwijs
Wet op het voortgezet onderwijs
Wet op de expertisecentra
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Heerde 2017

Eerdere besluitvorming en kaders
Raadsbesluit 16 december 2019: instemming uitgangspunten en krediet voor nieuw IHP

Argumenten

1.1. Het voorliggende IHP voldoet aan de opdracht en gestelde uitgangspunten.
Op basis van de door u gestelde uitgangspunten zijn in het IHP maatregelen voorzien.
De benodigde huisvestingsmaatregelen zijn ingegeven door
- ruimtebehoefte,
- de visie op het onderwijs en onderwijshuisvesting, en
- de technische en functionele staat van de bestaande huisvesting.

Daarmee is er sprake van een beleidsrijk IHP: een brede, integrale afweging die ruimer is dan de onze gemeentelijke Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2017. De Verordening beoordeelt bijv. vervangende huisvesting enkel vanuit de technische conditie van het bestaande gebouw (mate van veroudering) en kijkt niet naar de mate waarin de huisvesting het huidige en toekomstige onderwijs faciliteert en evenmin naar de energieprestatie en het binnenklimaat van de schoolgebouwen (Frisse Scholen). De noodzaak van een gezond binnenklimaat en goede gebouwventilatie is het afgelopen jaar heel duidelijk geworden.
Naast een overzicht van de benodigde maatregelen, doet het plan ook een voorstel voor prioritering van deze maatregelen.

Nu het aangeleverde plan voldoet aan de opdracht en de daarin genoemde uitgangspunten, kan het IHP bestuurlijk worden vastgesteld en ICS worden gedechargeerd.

1.2. Draagvlak scholen
Het voorliggende IHP is in een intensief proces met de schoolbesturen tot stand gekomen. In het OOGO (op overeenstemming gericht overleg) van 10 december 2020 hebben de schoolbesturen het concept besproken met de portefeuillehouder. Het IHP wordt breed gedragen onder de schoolbesturen, zowel qua inhoud als volgordelijkheid van de uit te voeren businesscases. De schoolbesturen hebben hier elk afzonderlijk een instemmingsverklaring voor afgegeven. Twee vertegenwoordigers uit het onderwijsveld hebben u dit toegelicht tijdens de themaraad van 1 maart 2021. Wij concluderen dat daarmee sprake is van een geslaagd participatieproces.

1.3. Vaststelling IHP geeft bestuurlijke status voor vervolgtraject
Het vastgestelde IHP is de opmaat naar diverse businesscases. Wij gaan namelijk na vaststelling met elk schoolbestuur het gesprek aan over de benodigde voorzieningen voor haar schoolgebouwen. Dit leidt tot een businesscase per gewenste voorziening. Onderdeel van deze businesscase is de financiering en de verdeling van kosten tussen bestuur en gemeente. Door het IHP inhoudelijk vast te stellen krijgt het plan de bestuurlijke status die benodigd is voor dit vervolgtraject.

2.1. Knip tussen 'inhoud' en 'financiën' is gewenst

Zoals gezegd moet na vaststelling van het IHP voor elk van de in het IHP genoemde huisvestingsvoorziening een businesscase worden uitgewerkt in samenwerking met de schoolbesturen. Er moet een integrale afweging worden gemaakt tussen renovatie of nieuwbouw vanuit diverse invalshoeken. Hierbij spelen diverse aspecten een rol, waaronder het financiële, kwalitatieve, cultuurhistorische, duurzaamheids-, tijds- en procedurele aspect.

Meestal doen wij uw raad een inhoudelijk voorstel, inclusief beschikbaarstelling van de benodigde financiële middelen. In dit geval wijken wij hiervan af (zie kanttekeningen). Door het IHP nu vast te stellen, geeft uw raad een procesmatige markering aan: een goed en gedragen plan dat voor zowel schoolbesturen als ons college de grondslag en de kaderstellende richting bepaalt voor de vervolggesprekken.

2.2. Budgetrecht ligt bij de gemeenteraad

Met vigerend voorstel vragen wij uw raad slechts een besluit te nemen over de inhoud van het IHP. Nadrukkelijk merken wij op dat u met dit besluit nog geen financiële uitspraak doet. Het beschikbaar stellen van de benodigde gelden zal per businesscase (huisvestingsvoorziening) een separaat besluit van uw raad vragen, oftewel vormt een aparte, nadere afweging (zie kanttekeningen).
In die zin is deze aanpak vergelijkbaar met een willekeurige beleidsvisie die aan uw raad ter vaststelling wordt voorgelegd, waarbij naderhand pas het uitvoeringsplan (inclusief financiële middelen) volgt.
Met het doen van een separaat voorstel per businesscase borgen wij dat uw raad telkens over de inhoudelijke vertaling van het IHP en de financiële bijdrage van de gemeente een afweging kan maken.

Kanttekeningen

2.1. Alternatief zonder knip maakt proces voor schoolbesturen ongewis.

Gezien de looptijd van het IHP en de benodigde uitwerking per businesscase is het niet realistisch om nu een besluit te nemen over de inhoud en de totale financiering.
In het IHP is weliswaar een raming opgenomen van de totale investeringskosten, de bijdrage van schoolbesturen en eventuele opbrengsten van vrijkomende gronden zijn nog niet bekend en zullen per businesscase worden uitgewerkt.
Indien overwogen zou worden het IHP pas vast te stellen nadat de gehele financiering is uitgewerkt, zou dat betekenen dat u het IHP bestuurlijk op de lange baan schuift. Met name schoolbesturen worden dan in het ongewisse gelaten: onzekerheid voor o.a. eigen voorbereiding en subsidieaanvragen.
Ons college vindt dit derhalve geen reëel alternatief.

2.2. Toereikendheid financiële middelen gemeente.

Per jaar zullen er één of meerdere businesscases gereed komen. De financiële effecten daarvan zullen –zoals gebruikelijk- worden meegenomen en vertaald in de jaarlijkse P&C-cyclus. Dit betekent eveneens dat per jaar moet worden bezien in hoeverre onze financiële positie een gewenste investering toelaat resp. van uw raad bij de integrale financiële afweging voldoende prioriteit krijgt.
Gedurende de looptijd van het IHP kunnen diverse factoren bovendien de hoogte van de benodigde gemeentelijke middelen beïnvloeden. Hierbij kan gedacht worden aan rentewijzigingen, bouwkosten, subsidiemogelijkheden, wijzigingen in de plannen die onderlegger zijn voor de in het IHP genoemde maatregelen, wetswijzigingen, etc.
Tijdens de themaraad van 1 maart 2021 werd aandacht gevraagd voor het risico dat voorzieningen die volgordelijk het eerst gepland staan, mogelijk onze budgettaire ruimte volledig opsouperen. Hierdoor zou er voor voorzieningen daarna geen of onvoldoende middelen beschikbaar zijn.

Zoals uw raad bekend, hebben wij voor onderwijshuisvesting geen aparte reserve (dus geen plafond). Elk jaar werd via het zgn. huisvestingsprogramma een gewenste voorziening (inclusief benodigd budget) aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd. Dit wordt nu niet anders. Iedere businesscase wordt op basis van dezelfde criteria uitgewerkt en ter besluitvorming voorgelegd, waarbij de uitvoering van elke businesscase afhankelijk is van de op dat moment beschikbare financiële middelen.

Geld
Uitgangspunt voor het vervolgtraject zijn de investeringsbedragen genoemd in voorliggend IHP (onder 5.2.1), met daarnaast de kosten voor sloop, tijdelijke huisvesting en de afboeking van de boekwaarde van de bestaande gebouwen. Deze investeringsbedragen worden in samenspraak met de schoolbesturen gefaseerd in de tijd uitgewerkt in diverse businesscases. Het gaat hier om bedragen die door de gemeente en de schoolbesturen samen moeten worden opgebracht. Daarnaast is er nog niet gerekend met mogelijke opbrengsten van bijvoorbeeld vrijkomende locaties. Welk deel voor de gemeente of het schoolbestuur komt, is nu nog niet aan te geven.

Na uitwerking van de businesscase komen de op dat moment benodigde kapitaallasten naar voren. Zoals gezegd komen per businesscase voorstellen naar uw raad.
Ook voor de zgn. voorbereidingskredieten zullen wij uw raad –zodra aan de orde- telkens een aparte raadsvoorstel voorleggen.

Subsidies
In het vervolgtraject zal er met elk schoolbestuur ook worden gekeken naar de subsidiemogelijkheden (bijv. verduurzamen, etc.). Per 4 januari 2021 staat de eerste tranche van de SUVIS-regeling (Specifieke uitkering ventilatie in scholen) open. Gemeenten kunnen op basis van deze regeling subsidie aanvragen voor het verbeteren van het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs. Wij hebben voor de Noordgouw inmiddels een subsidieaanvraag ingediend op basis van deze regeling. De subsidie wordt uitgekeerd aan de gemeente en zal meegenomen worden bij de businesscase van de Noordgouw. Voor de overige scholen is geen subsidie aangevraagd, omdat niet aan de gestelde voorwaarden (bijv. start bouwactiviteiten tussen 1 oktober 2020 en 1 januari 2022) voor die subsidie voldaan kan worden. De verwachting is dat er nog een tweede tranche komt. Mocht dit zo zijn, dan gaan we opnieuw kijken of alsnog een aanvraag kan worden ingediend.

Wetswijziging hogere uitkering gemeentefonds?
Zoals in de inleiding reeds aangegeven anticiperen we op een in ontwikkeling zijnde wetswijziging. Daarin wordt ook een extra huisvestingsvoorziening toegevoegd, te weten: renovatie. Normaliter zou dat moeten betekenen dat het rijk dan ook het volume voor het gemeentefonds ophoogt. Echter, op dit moment is nog onduidelijk of 'renovatie' daadwerkelijk gepaard gaat met extra rijksmiddelen.

Communicatie
In de themaraad van 1 maart jl. is een drietal vragen gesteld:
1. Welk bedrag ontvangt de gemeente via het Gemeentefonds voor onderwijshuisvesting?
2. Welke bedragen zijn in de regio gemoeid met de daar vastgestelde IHP's?
3. Wat is de prognose voor de leegstand? En hoe wordt daarmee omgegaan?

De antwoorden op deze drie vragen zullen voor de raadsbehandeling via een Actieve raadsinformatie aan u worden voorgelegd.

Inclusiviteit
Een gezonde, veilige en functionele onderwijshuisvesting draagt bij aan een goede ontwikkeling van de leerlingen op de betreffende scholen uit zowel de gemeente Heerde als daarbuiten.

Cittaslow
n.v.t.

Inkoop en SROI
De inkoopvoorwaarden worden gevolgd.

Uitvoering
Na vaststelling van het IHP 2021-2036 worden de schoolbesturen van het besluit op de hoogte gebracht.

Advies commissie(s)
Dit wordt ingevuld nadat het advies is behandeld in de commissievergadering.

Heerde, 9 maart 2021

Het college van Heerde
drs. J.W. Wiggers , burgemeester
B. van Zuthem , gemeentesecretaris

Bijlagen:
1. Raadsbesluit Vaststellen Integraal Huisvestingsplan 2021-2036
2. Integraal Huisvestingsplan 2021-2036
3. Bijlagendocument bij Integraal Huisvestingsplan 2021-2036

Ter inzage:
Geen.